

N:o 131.

Af herr vice talmannen **Staaft m. fl.**, om *skrifvelse till Kungl Maj:t angående lokalt veto med lika och direkt rösträtt beträffande detaljhandel med brännvin.*

Gällande författningar innehålla som bekant stadganden om kommunal vetorätt beträffande såväl detaljhandel med brännvin som utskänkning af vin och öl. Med begagnande af denna rätt hafva också en mängd landskommuner genomfört lokalt veto mot all rusdrycksförsäljning.

Det har emellertid visat sig, att dessa på den kommunala fyrskalan grundade stadganden icke äro tillräckliga för att trygga kommunens själfbestämmningsrätt, om man med kommunens vilja förstår den uppfattning, som gör sig gällande hos flertalet af dess myndiga medborgare. Med nu rådande fyrskala är det mycket vanligt, att ett fåtal, som förfogar öfver många röster, bestämmer sakens utgång i strid med ett stort flertal af smärre röstinnehafvare. Upprörande bevis för storfyrkarnas öfvermäktiga inflytande till rusdryckshandterings förmån ha i stor mängd framdragits både i pressen och inom Riksdagen. Härtill kommer att den ena hälften af kommunens medborgare, kvinnorna, i stort sedt, sakna rösträtt.

Visserligen föreligger till Riksdagens slutliga pröfning ett af Kungl. Maj:t framlagdt förslag till reform af den kommunala rösträtten, genom hvars antagande rikedomens, på den nu gällande fyrskalan fotade öfvermakt, skulle icke obetydligt inskränkas. Men äfven denna nya ordning lär enligt vår öfvertygelse långt ifrån trygga de små röstinnehafvarnes rätt vid den sträfvan för rusdrycksförsäljningens motarbetande, för hvilken de vid striderna om det kommunala vetots tillämpning gjort sig till målsmän. Därjämte kvarstår äfven efter reformens genomförande det miss-

förhållandet, att, med få undantag, kvinnorna, bland dem särskildt hustrur och mödrar, som framför andra lida under männens dryckenskap, allt fortfarande äro beröfvade möjligheten att göra sin stämma hörd vid rösturnan.

Tungt vägande skäl tala för att just i fråga om rusdrycksförsäljningens inskränkande eller afskaffande icke längre fyrskalan utan personlighetsprincipen lägges till grund för den kommunala rösträtten. Oberoende af en reform i den kommunala rösträtten i allmänhet bör vid behandlingen af denna särskilda angelägenhet i vårt land, liksom det skett flerstädes i utlandet, införas ett kommunalt veto, som grundar sig på allmän folkomröstning. Och bör härvid en röst tillkomma hvarje till myndig ålder kommen välfrejdad medlem af kommunen, man eller kvinna.

Det är nu mer än sexton år sedan förslag i sådant syfte första gången väcktes inom Riksdagen. Frågan har sedermera upprepade gånger förelagat till behandling utan att dock hittills hafva vunnit sin lösning. Emellertid har vid de två senaste riksdagarna Andra Kammaren, i trots af sammansatta bevillnings- och lagutskottets afstyrkande, bifallit reservationer i de framlagda motionernas syfte, år 1907 med 113 röster mot 69 och i fjol utan votering.

Denna utgång inom Andra Kammaren såväl som det ständigt växande intresse, hvarmed det på folkomröstning grundade kommunala vetot omfattas ute i landet, synas utvisa, att frågan bör anses mogen, och vi tillåta oss därför att ånyo draga den under Riksdagens pröfning.

Af formella skäl måste de slutliga yrkandena rörande detaljhandeln med brännvin och försäljningen af vin och öl frambäras i skilda motioner. Här angifvas de hufvudsakliga bestämmelser, som vi anse böra gälla för den föreslagna folkomröstningen rörande detaljhandeln med brännvin:

I denna omröstning, som sker med slutna sedlar och som gäller endast förbud eller icke förbud mot ifrågavarande upplåtelse af försäljningsrättigheter, äger enhvar välfrejdad myndig man eller kvinna, som är medlem af kommunen, att deltaga.

Om $\frac{2}{3}$ af de i omröstningen deltagande rösta för förbud, träder detta i kraft på den tidpunkt, då förut beviljade rättigheter upphöra. För införande af detaljhandel med brännvin, där sådan handel förut icke funnits, skall likaledes erfordras $\frac{2}{3}$ majoritet.

Frågan kan åter väckas först efter tre år. Besvär må endast anföras, om beslutet förmenas icke ha tillkommit i laga ordning. Om det af denna anledning undanröjes, skall Konungens befallningshafvande förordna om anställande af ny omröstning.

Med stöd af hvad ofvan anförts, föreslå vi,
att Riksdagen ville i skrifvelse till Kungl. Maj:t
anhålla om framläggande för Riksdagen af förslag till
bestämmelser i syfte att afgörandet inom kommun af
väckt fråga om tillstånd till detaljhandel med brännvin
mätte äga rum genom allmän omröstning med lika och
direkt rösträtt i hufvudsaklig öfverensstämmelse med de
af oss angifna grunder.

Stockholm den 25 januari 1909.

Karl Staaff.

L. Gust. Broomé.

Carl Carlson Bonde.

Ad. Wiklund.

S. H. Kvarnzélius.

D. Persson i Tällberg.

Fridtjuv Berg.

Axel Schötte.

Jakob Pettersson.

Th. af Callerholm.

K. G. Karlsson.

Joh. Ström.

Ernst Beckman.

Johan Ericsson.

Karl Starbäck.

G. Janson.

J. Bromée.

E. A. Nilson.
